

CELÉ LÉTO V JEDINÉM DNI

RAY BRADBURY

"Připraveni ?" "Připraveni. " "Už to bude?" "Za chvíli."

"Vážně to vědci vědí? Dojde k tomu dneska? Určitě?"

"Hele, hele, tak se koukněte!"

Děti se k sobě mačkaly jako růžičky, jako stébla chmýru, navzájem propletené, a očima hledaly skryté slunce.

Pršelo.

Pršelo už sedm let, tisíce a tisíce dní prostoupených a naplněných od úsvitu k úsvitu deštěm, pleskáním a chlístáním vody, svěžím křišťálovým poprcháváním i běsněním bouří tak prudkých, že ostrovy zalévaly přílivové vlny. Tisíce lesů podlehly drtivým lijákům, tisíckrát znovu vyrostly a opět podléhaly. Takový osud provázel planetu Venuši a onen hovor odehrával ve třídě dětí astronautů a astronautek, kteří přijeli do rozmoklého světa založit civilizaci a žít.

"Přestává, přestává!"

"Ano, ano!"

Margot stála stranou, stranou těch dětí, které si vůbec nemohou pamatovat dobu, kdy bylo venku taky něco jiného než ten věčný déšť a déšť a déšť. Všem bylo devět, a pokud i nastal před sedmi lety den, kdy slunce na hodinu vyšlo a ukázalo ohromnému světu svou tvář, nedokáží si ho už vybavit. Tu a tam v noci slyšela, jak se neklidně vrtí, pronásledované vzpomínkami, a věděla, že se jim zdá sen a v něm si vybavují zlatou či žlutou barevnou křidu anebo minci velkou tak, že by se za ni dal koupit celý svět. Věděla, že ony žijí v domnění, že si pamatují pocit tepla, jak se jim rozléval po těle, rukou i nohou a roztřesených dlaních, jako krev vehnaná do tváří. Jenomže potom se vždycky probudily za zvuku jemného bubnování, nekonečného setřásávání průzračných korálových náhrdelníků na střechu, cestičku, zahrady, lesy, a jejich sny byly rázem tytam.

Včera si celý den ve škole četly o slunci. O tom, jak se podobá citrónu a jak je horké.

A psaly o něm krátké povídky, kompozice nebo básně:

Myslím, že slunce je květina,

co hodinu jen kvéstí má.

Verše, čtené šeptem v ztichlé třídě, zatímco venku padal déšť, napsala Margot.

"Pchá, to jsi nepsala ty!" ohradil se jeden z chlapců.

"Psala," řekla Margot. "Psala,"

"Williame!" napomenula ho učitelka.

Jenomže to bylo včera. Teď déšť slábl a děti byly nalepené na velkých oknech z tlustých skel.

"Kde je paní učitelka ?"

"Přijde za chvíli."

"Měla by si pospíšet, jinak to zmeškáme!"

Přivedly se samy do stavu velkého vzrušení, jako horečkou postižené setrvačné kolo.

Margot stála opuštěná. Byla to velmi křehká dívka, která jako by byla ztracená v dešti dlouhá léta a déšť jako by jí smyl modrou barvu z očí, rudou z úst a žlutou z vlasů. Podobala se staré vybledlé a zaprášené fotografii z alba, a pokud vůbec někdy promluvila, její hlas zněl jako z veliké dálky.

Teď stála stranou a upřeně hleděla na déšť a mokry svět plný šumu za obrovitým sklem.

"Na co koukáš ty?" řekl William.

Margot mlčela.

"Mluv, když se tě někdo na něco ptá." Strčil do ní. Ale ona se vlastní vůlí nepohnula, spíše se jím nechala odstrčit z místa.

Děti se od ní odtáhly, už od pohledu jim byla protivná. Cítila, že odcházejí. A to všechno jenom proto, že si s nimi nechtěla hrát v ozvěnou zvucících tunelech podzemního města. Když ji plácly a daly se do běhu, stála, mžourala, ale nerozběhla se za nimi. Když se ve třídě zpívalo o šťastném životě a dětských hrách, její rty se takřka nehýbaly. Jenom když se

zpívalo o slunci a létě, s pohledem upřeným na smáčená okna se přidávala k ostatním.

A krom toho se nejmíc provinila samozřejmě tím, že se sem přistěhovala teprve před pěti lety ze Země, že si pamatovala slunce a to, jak slunce i obloha vypadaly tenkrát, když jí byly čtyři a žila v Ohiu. Zatímco ony žily na Venuši od malička, a když slunce vysvitlo naposledy, byly jim teprve dva roky a jeho barva a žár i tehdejší pocit z něj jim dávno z paměti vymizely. Margot však nezapomněla.

"Je jako malá mince," řekla jednou se zavřenýma očima.

„Ne, není!“ křičely děti.

"Je jako oheň v kamnech," řekla.

"Lžeš, nic si nepamatuješ!" křičely.

Jenomže ona si pamatovala a stála tiše v ústraní a hleděla na okna plná úžasných obrazců, tvořených stékající vodou. A taky jednou, před měsícem, se odmítla vysprchovat ve školních sprchách, křečovitě si tiskla ruce přes uši a přes hlavu a křičela, že se jí voda nesmí dotknout hlavy. Pak, po této příhodě, nejasně vycítila, že je jiná než ostatní a že děti si její odlišnost uvědomují, a straní se jí.

Proslýchalo se, že příští rok ji rodiče odvezou zpátky na Zem. Jí připadal ten návrat životně důležitý, třebaže rodina tím utrpí velkou finanční ztrátu. Děti ji tedy neměly rády ze všech těchto důvodů, ať již jejich důsledky byly malé či velké. Nesnášely její sněhobílý obličej, ostrážité mlčení, vyhublost i pravděpodobný návrat na Zem.

"Zmizni!" strčil do ní znovu chlapec. "Na co čekáš?"

Nato, vůbec poprvé, se otočila a pohlédla na něj. A to, na co čekala, se jí zračilo v očích.

"No tak, co tady očumuješ!" křikl chlapec vztekle. "Stejně nic neuvidíš!"

Pohnula rty.

"Nic!" křičel. "Všechno byla jen legrace, no ne?" obrátil se k ostatním dětem. „Dneska nic nebude. Že ne?“ Všechny děti na něj udiveně zíraly, ale potom, jakmile pochopily, se smály a vrtěly hlavami. "Nic. Nic!"

"Ale vždyť, vždyť to má být dneska, vědci to předpovídají, tvrdí, oni přece vědí, že slunce ... ," šeptala Margot s bezmocným výrazem v očích.

"Jenom legrace!" řekl chlapec a hrubě ji popadl. "Hele, pojd'te sem, zavřeme ji do skříně, než přijde učitelka!"

"To ne," řekla Margot a udělala krok zpátky.

Obstoupily ji, chytily, a přestože protestovala, prosila a nakonec plakala, odtáhly ji zpátky do tunelu, do kabinetu, do skříně, přirazily za ní dveře a zamkly. Stály, hleděly na dveře a viděly, jak se zachvívají pod úder rukou a nárazy jejího těla. Slyšely její tlumené volání. Potom se s úsměvem obrátily, vydaly se zpátky a vyšly z tunelu právě v okamžiku, kdy se vrátila učitelka.

"Jste připraveny, děti?" Pohlédla letmo na hodinky.

"Ano!" odpověděly sborem.

"Jsme tady všichni?"

"Ano!"

Děšť znatelně ustal.

Shlukly se u velikánských dveří.

Přestalo pršet

Jako by se náhle, uprostřed filmu o lavině, tornádu, hurikánu nebo sopečné erupci, objevila na zvukovém zařízení nějaká závada, která způsobila ztlumení a nakonec potlačení veškerého šumu, všech výbuchů, ozvěn a burácení, a pak jako by něco vytrhlo film z projektoru a založilo místo něj idylický diapozitiv s tropickou krajinou, který se nehýbal ani nechvěl. Svět se namáhavě dotočil a zůstal stát. Ticho bylo tak nesmírné a neuvěřitelné, až v člověku vyvolávalo pocit, že mu někdo zacpal uši anebo že úplně ohluchl. Děti si zakryly uši rukama. Už nestály tak blízko u sebe. Dveře se otevřely do stran a v ústrety jim zavanula vůně tichého, očekávajícího světa.

Vyšlo slunce.

Mělo barvu žhavého bronzu a bylo obrovské. Nebe kolem mělo barvu oslnivě modré dlaždice. Džungle plála slunečním svitem, když děti, vytržené z okouzlení, vyběhly s řevem do jara.

"Nechod'te ale moc daleko," volala za nimi učitelka. "Víte, že máte jenom dvě hodiny. Asi byste pak nechtěly zůstat zavřené venku!"

Jenomže kde těm už byl konec! Obracely tváře k obloze a vnímaly slunce na lících jako horkou žehličku, odhazovaly kabátky a vystavovaly paže pálivým slunečním paprskům.

"Je to lepší než horské slunce, že jo?"

"Stokrát lepší!"

Zastavily se a stanuly ve velké džungli, která pokrývala celou Venuši, rostla a nikdy růst nepřestala, bouřlivě, doslova před očima. Podobala se hnízdu chobotnic, z něhož se do výšky pnuly propletence chapadlovitého býlí, všechno se chvělo a kvetlo v tom jepičím jaru. Ta džungle měla vinou těch dlouhých bezslunečných dní barvu popelavé pryže. Měla barvu kamení, tvarohu i inkoustu, ale i barvu luny.

Děti se rozdováděně válely po pružné a živé matraci divokého porostu a slyšely, jak pod nimi vrže a vzdychá. Pobíhaly mezi stromy, smekaly se a padaly, hrály si na schovávanou a na babu, ale nejvíc ze všeho mžouraly do slunce, až se jim po tvářích řinuly slzy, vzpínaly ruce k té žluté a úžasně modré záplavě, vdechovaly k nevíře svěží vzduch a nemohly se nasytit toho ticha, jež je načas pozdrželo v požehnaném moři tišiny a nehybnosti. Na všechno se dívaly s neukojitelnou lačností. A potom, s divou radostí zvěře, která našla východ z jeskyně, se rozběhly a s halekáním běhaly pořád dokola. Běhaly hodinu a stále se nemohly nabažít pohybu.

A pak ...

Uprostřed skotačení jedna dívka vykřikla.

Všichni strnuli.

Dívka stojící venku před sebe natáhla ruku.

"Ach podívejte, podívejte," řekla a celá se chvěla. Váhavě k ní došly a pohlédly na její otevřenou dlaň. V jejím středu se zachytila obrovská dešťová kapka.

Při pohledu na ni se dala do pláče.

Děti vzhledly mlčky k obloze.

Ozvaly se vzdechy plné lítosti.

Na nosy, tváře a ústa jim kráplou pár studených kapek.

Slunce se vytratilo za náhlými chuchvalci mlhy. Kolem nich studeně zavanul vítr. Obrátily se a vykročily zpátky k podzemnímu domu, s rukama podél těla a vadnoucimi úsměvy.

Vyděsilo je prásknutí hromu, a klopýtajíce jeden přes druhého, podobné listí před nápořem nové vichřice, se daly do běhu. Blyškalo se čím dál blíž. Obloha se v mžiku potáhla půlnočním hávem.

Chvilí postály u vchodu do podzemí, dokud se hustě nerozpršelo. Potom zavřely dveře a k uším jim doléhal nesmírný hukot, způsobený padajícími tunami a lavinami deště, všude a po všechny časy.

"Potrvá to dalších sedm let?"

"Ano. Sedm."

Potom ze sebe jedno z dětí vyrazilo slabý výkřik.

"Margot!"

"Cože?"

"Je ještě pořád zamčená ve skříni."

"Margot."

Stály jako přibité k podlaze. Vyhýbavě se na sebe podívaly a pak uhnuly pohledem. Letmo se zadívaly ven na svět, kde nyní přšelo, přšelo a přšelo, do omrzení. .. Netroufaly si prohlédnout jeden druhému do očí. V obličejích byly vážné a bledé. Se sklopenými hlavami si prohlížely své ruce, nohy.

"Margot."

Jedna z dívek řekla: "Tak co ... ?"

Nikdo se nepohnul.

"No tak," zašeptala.

Za zvuku studeného deště se šouraly chodbou. Zvenčí k nim doléhal řev bouře a hromobití, když u vchodu zabočily ke kabinetu, a ve tvářích se jim přitom odráželo modré strašidelné světlo z blesků. Loudavě přešly ke dveřím skříně a zůstaly stát.

Za zavřenými dveřmi nic než ticho.

Ještě váhavěji odemkly dveře a pustily Margot ven.

